

Niçin Geri Kaldık

İstanbul'a yaptığım seyahatlerin birinde, gençlerle Risale-i Nur dersi yapmıştık. Dersten sonra şöyle bir soruya muhatap oldum:

"Hocam, neden Avrupa sürekli ilim, sanat ve teknolojide terakki ediyor, biz ise onlardan geri kalıyoruz. Bu hâl bizlerin yüreklerini parçalıyor. Dünyaya baktığımızda, Müslümanların her yerde ilim ve teknikte geri kaldıklarını görüyoruz. Bu da fakirliğe ve ezilmişliğe yol açıyor. Bu yüzden ümitsiz oluyoruz. Bunun sebebinin dinimiz olduğunu iddia edenler bile var. Buna ne dersiniz?"

Dedim ki:

"Sorunuza cevap vermeden önce sizi tebrik etmek istiyorum. Memleketin geri kalmışlığını kendine dert edinmek büyük bir fazilettir. Böyle şuurlu bir zümrenin varlığı büyük bir lütf-u ilâhî ve memleketin geleceği için en büyük bir umut kaynağıdır. Çünkü geri kaldığının şuurunda olan bir millet terakki ve tealinin yollarını arar ve bulur."

*"Koşan elbet varır, düşen kalkar,
Kara taştan su damla damla akar,
Birikir sonra bir büyük göl olur,
Arayan hakkı en sonunda bulur."*

"Evvla şunu ifade edeyim ki, bütün ehl-i ilim ve fikrin ittifakıyla, İslâmiyet her türlü terakkiyat ve tekamüle müsait bir din-i celildir. Dinimizin bizi geri bıraktığını söyleyenler, ya bu hakikatten gafildirler veya İslâm'a düşman ve maksatlı kişilerdir. Burada pek ziyade dikkat edeceğimiz bir hakikat vardır: Hazret-i Âdem'den Peygamberimize kadar olan peygamberlerin şeriatları muayyen bir zaman ve mekâna, mahdud bir kavme mahsustu. Bundan dolayıdır ki, onların getirdiği hükümlerin her kavme tatbiki imkânsızdır. Lakin İslâm dini onlara kıyas edilmez. Onun getirdiği hükümler, prensipler ve kanunlar tâ kıyamete kadar gelecek bütün insanların maddî ve manevî, dünyevî ve uhrevî saâdetlerine kâfi ve vafidir. Bizim dinimizin getirdiği hakikatler ile zillet ve sefaletin birleşmesi mümkün değildir. İslâmiyet ahiret saâdetine vesile olan yolları gösterdiği gibi, dünya hayatına ait ihtiyaçları da temin edecek düstur ve kanunları apaçık göstermiştir. Fakat Hristiyanlık böyle değildir. İncil'de devlet yönetimine ait hükümler ve prensipler yoktu. Din ve dünya işleri birbirinden tamamen ayrıydı. Daha sonra Hristiyanlar, tahrif edilerek ilme ve fenne karşı bir hâl sokulmuş bir dini Rönesans ile terk ettiler

ve maddeten terakkiye başladılar. Demek ki, Avrupa'da meydana gelen terakki Hristiyanlık dinine dayanmıyor. Aksine kilisenin bilim adamlarının üzerindeki baskısının kalkmasına dayanıyor."

"İslâm dini ise Müslümanlara iman ve fazilette, hüsn-ü ahlâkta ve adalette numune-i imtisal , yani uyulacak ideal örnek olmaları yanında ilim ve teknikte de terakki etmelerini emrediyor. Kur'an'da sadece ferdin şahsî hayatını değil, aile hayatını, iktisadî hayatını ve devlet yönetimini tanzim eden hükümler de mevcuttur. Bu yüzden Müslümanlar dinin hükümlerini tam olarak yaşadıkları zaman terakki etmişlerdir. Bunun en güzel misali başta **Asr-ı Saâdet olmak üzere, **Endülüs Emevî Devleti, Selçuklu ve Osmanlı İmparatorluklarıdır.**"**

Sonra Mektubat'ı isteyerek onlara şu kısmı okudum:

"İslâmiyet'i Hristiyan dinine kıyas etmek, kıyas-ı maalfarıktır, o kıyas yanlıştır. Çünkü Avrupa dinine mutaassıb olduğu zaman medenî değildi: taassubu terketti, medenîleşti."

"Hem din, onların içinde üçyüz sene muharebe-i dâhiliyeyi intac etmiş. Müstebid zalimlerin elinde avamı, fukarayı ve ehl-i fikri ezmeye vasıta olduğundan: onların umumunda muvakkaten dine karşı bir küsmek hasıl olmuştu. İslâmiyette ise, tarihler şahiddir ki, bir defadan başka dâhilî muharebeye sebebiyet vermemiş. Hem ne vakit ehl-i İslâm, dine ciddî sahib olmuşlarsa, o zamana nisbeten yüksek terakki etmişler. Buna şahid, Avrupa'nın en büyük üstadı, Endülüs Devlet-i İslâmiyesidir."

"Hem ne vakit, cemaat-ı İslâmiye dine karşı lâkayt vaziyeti almışlar, perişan vaziyete düşerek tedenni etmişler."

Üstad Hazretleri tâ 1909'da **"Mazi geçmiş, hâl de malum. Bize bir nesl-i cedid lazım."** demiştir.

Hem dünya hem ahiret saâdetini kendine dava edinen yeni bir neslin gelmesine çalışıyoruz. Bu nesil her gün hem kemiyeten, yani sayıca, hem keyfiyeten artıyor ve inkişaf ediyor, genişliyor. Bu bakımdan istikbal bu nesl-i cedidin azim ve gayretiyle yine Müslümanlarındır. Yine Üstad Hazretleri,

"Evet ümitvar olunuz! Şu istikbal inkılabı içinde en yüksek gür sadâ, İslâmın sadâsı olacaktır!.." diyor.

Şu hakikati da bilmek lazımdır ki, dünyadaki nimetler umumîdir. Yalnız Müslümanlara mahsus değildir. Her kim sebeplere teşebbüs ederek, say ve gayret gösterirse, çalışırsa, Cenab-ı Hak onları istedikleri nimetlere nail eder, kavuşturur. Onun adaletine layık olan da budur. Çünkü kanun-u İlahi o yolda cereyan etmiş ve ediyor.

Nitekim Cenab-ı Hakk'ın en sevgili kulu ve habibi Peygamberimiz (asm.) bile sebeplere teşebbüs etmeyi hiçbir zaman terk etmemiştir. Düşmanlarıyla harp edeceği zaman zırh giyer, lazım gelen tedbirleri alır ve sonra muzaffer olmak için barigah-ı Ehadiyet'e elini kaldırır dua ederdi.

İslâmiyet ilme ve ilim erbabına yüksek bir mevki vermiştir.

Mesela birçok ayet-i kerime dinî ve dünyevî ilimleri öğrenmeye teşvik eder. Bunlardan ikisini takdim ediyorum:

“Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?” [1](#)

“Eğer bilmiyorsanız, zikir (ilim) ehline sorun.” [2](#)

Peygamber Efendimiz (asm.)'da bir çok hadis-i şeriflerinde insanları çalışmaya teşvik ediyor. Bunlardan hatırımda kalan birkaç tanesini nakledeyim:

“Beşikten mezara kadar ilim tahsil ediniz.”

“Her şeyin bir yolu var. Cennetin yolu ilimdir.”

“İlim Çin'de bile olsa, gidiniz, alınız, tahsil ediniz.”

“Hikmet müminin yitik malıdır. Nerede bulsa alır.”

Bu dünya bir ticaret merkezi gibidir. Cenab-ı Hak sadece dünyayı talep edenlere dünyayı, sadece ahireti talep edenlere ahireti verir. Her ikisini talep edenlere ikisini de verir. Peygamber Efendimiz de şu hadis-i şerifinde ümmetine her ikisini de almayı teşvik etmiş ve

“Sizin hayırlınız, ne dünya için ahiretini terk eden ne de ahireti için dünyayı terk eden değildir. Her ikisini de birden alanınızdır.” buyurmuştur.

Vaktiyle ecdadımız her ikisini de elde etmişti. Biz de her ikisini alabilmek için gayret edip çalışsak biz de elde edebiliriz. Mehmet Akif:

*"Kim kazanmazsa bu dünyada bir ekmek parası,
Dostunun yüz karası, düşmanının maskarası." der.*

"Dünya kâfirler için, ahiret Müslümanlar için" diye bir düşünce yanlıştır. Böyle bir düşünce zatında batıldır.

Fakat biz dinin emirlerine kulaklarımızı tıkadık. Tembellik ettik, dünyayı istemedik ve çalışmadık. Biz Allah'ın emirlerine uymadığımız için O da bizi cezalandırdı. Zillet ve sefalet içinde bıraktı.

Şu hakikati de nazara vermekte fayda görüyorum: Bediüzzaman Hazretleri **dünyanın üç ciheti** olduğunu ifade :

"Dünyanın üç yüzü var:

"Birinci yüzü: Cenab-ı Hak'ın esmasına bakar. Onların nukuşunu gösterir. Mana-yı harfiyle, onlara âyinedarlık eder. Dünyanın şu yüzü, hadsiz mektubat-ı Samedaniyedir. Bu yüzü gayet güzeldir. Nefrete değil, aşka lâyıktır."

"İkinci yüzü: Âhirete bakar. Âhiretin tarlasıdır, Cennet'in mezraasıdır, rahmetin mezheresidir. Şu yüzü dahi, evvelki yüzü gibi güzeldir. Tahkire değil, muhabbete lâyıktır."

"Üçüncü yüzü: İnsanın hevesatına bakan ve gaflet perdesi olan ve ehl-i dünyanın mel'abe-i hevesatı olan yüzdür. Şu yüz çirkindir. Çünkü fânidir, zâildir, elemlidir, aldatır. İşte hadîste vârid olan tahkir ve ehl-i hakikatın ettiği nefret, bu yüzdedir."

Müslümanlar ilk iki yüze teveccüh etmekle hem dünya, hem ahiret saâdetine nail olmuşlardır. Avrupa ise sanatta, ticarete ve servette terakki etmiş, fakat imanda, fazilette ve ahlâkta o derece sukuta uğramıştır. Bu yüzden **"vel akibetü lil müttakin"** sırrınca akıbet Müslümanlarıdır. Bu bakımdan umutsuzluğa hiç lüzum yoktur.

Dipnotlar:

[1](#) Zümer Sûresi, ayet; 9.

[2](#) Nahl Sûresi, ayet; 43.